

# مفاسد اخلاقی و درمان های قرآنی

مجله علمی پژوهشی

معصومه مرزبانی (دانش آموخته دانشگاه شیراز)

9

راهنمایی

استادعلی اکبر کلاتری (عضو هیأت علمی دانشگاه شیراز)



## مقدمه

مفاسد و ناهنجاری‌ها در یک جامعه، ابعاد و جنبه‌های گوناگون اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، اخلاقی و ... دارد. مفاسد اخلاقی در میان مفاسد یک جامعه از اهمیت بیش‌تری برخوردار است و بی‌تردید رشد و بالندگی یک جامعه و رسیدن آن به قله‌های کمال و سعادت، در گرو تقویت و تحکیم بنیان‌های اخلاقی و مبارزه‌های عالمانه و منطقی با مفاسد و کاستی‌های اخلاقی است.

در زمینه مفاسد اخلاقی مباحث فراوانی همچون مفهوم فساد اخلاقی، ابعاد آن، زمینه‌های پیدایش، چگونگی تاثیر این مفاسد بر ابعاد زندگی فردی و اجتماعی، معیارهای سنجش و ارزیابی و راه کارهای مهار، پیشگیری و مبارزه با آن قابل طرح است. هرچند مکاتب گوناگون بشری، برای مبارزه با این فسادها راه کارهایی ارائه داده‌اند، ولی بی‌شک تکیه بر قرآن کریم، این داروئانه بشری به عنوان اصیل‌ترین و متقن‌ترین منبع وحیانی، مطمئن‌ترین و کارآمدترین وسیله برای نیل به این مهم است.

این کتاب ضمن رجوع به آیات و تفسیری قرآن کریم و با بهره‌گیری از تحلیل‌ها و توضیحات مفسران و شارحان این متن مقدس، به ابعاد گوناگون این موضوع می‌پردازد.

نوآوری این نوشتار در پرداختن به مفاسد و ناهنجاری‌هایی است که جامعه‌ی امروز ما در نتیجه‌ی رشد صنعت و توسعه‌ی وسیع ارتباط جمعی، با آن دست به گریبان است. نگارنده در این رساله بر آن است تا بهره‌گیری از آموزه‌های قرآنی و نیز رهنمودهایی که از معصومین علیهم السلام در ذیل آیات مرتبط با این موضوع رسیده است و هم چنین با عنایت دیدگاه‌های مفسران پیرامون این آیات، به معرفی و تبیین مصادیق و نمونه‌های مفاسد اخلاقی پرداخته و ضمن تشریح آثار و پیامدهای زیان‌بار

آن در عرصه‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی، راه‌کارهای مهار و مبارزه با  
آن را استنباط و مورد بررسی قرار دهد.

www.ketab.ir

## فصل اول: کلیات و مفاهیم

|    |                    |
|----|--------------------|
| ۱۸ | تعریف فساد         |
| ۱۸ | ۱- مفهوم لغوی فساد |
| ۱۸ | ۲- فساد اجتماعی    |
| ۱۸ | ۳- فساد اقتصادی    |
| ۲۰ | ۴- فساد سیاسی      |
| ۲۱ | ۵- فساد اخلاقی     |
| ۲۴ | تعریف مفاسد اخلاقی |
| ۲۹ |                    |

## فصل دوم: مصادیق مفاسد اخلاقی از دیدگاه قرآن کریم

|    |                               |
|----|-------------------------------|
| ۳۴ | ۱- چشم چرانی                  |
| ۳۵ | چشم چرانی از دیدگاه قرآن کریم |
| ۳۷ | چشم چرانی از دیدگاه روایات    |
| ۳۸ | ۲- اختلاط و دوستی نامشروع     |
| ۴۲ | ۳- زنا                        |
| ۴۳ | کبیره بودن گناه زنا           |
| ۴۵ | نکوهش زنا در همه اعصار        |
| ۴۵ | مجازات زنا کار                |
| ۴۶ | ۴- لواط                       |
| ۴۹ | حد لواط                       |

|    |                                       |
|----|---------------------------------------|
| ۴۹ | ۵- مساحقه .....                       |
| ۵۰ | فلسفه تحریم مساحقه .....              |
| ۵۱ | کیفیت هلاکت قوم رس .....              |
| ۵۳ | حد مساحقه .....                       |
| ۵۳ | تکرار مساحقه .....                    |
| ۵۴ | ۶- قیادت .....                        |
| ۵۵ | کیفر قوادی .....                      |
| ۵۶ | ۷- استمنا .....                       |
| ۵۸ | راه ثابت شدن استمنا .....             |
| ۵۸ | ۸- تمنا .....                         |
| ۵۸ | ۸- تولید نشر نام ضد فرهنگی .....      |
| ۶۰ | مجازات تولید و نشر افلام فرهنگی ..... |
| ۶۰ | ۹- شراب خواری و سمار .....            |
| ۶۶ | مجازات شراب .....                     |

## فصل سوم: عوامل پیدایش و رشد مفاصد اخلاقی از نگاه قرآن کریم

|    |                                        |
|----|----------------------------------------|
| ۶۸ | الف) عوامل فردی .....                  |
| ۶۸ | ۱- جهل و نادانی .....                  |
| ۷۱ | ۲- عدم اهتمام به مسائل عبادی .....     |
| ۷۴ | ۳- مداهنه نفس .....                    |
| ۷۶ | ۴- عدم غیرت .....                      |
| ۷۸ | ۵- بی حیایی .....                      |
| ۷۸ | ۶- استفاده از محصولات غیراخلاقی .....  |
| ۸۲ | ۱-۶- خواندن داستانهای ناسالم .....     |
| ۸۳ | ۲-۶- دیدن فیلمهای ناسالم .....         |
| ۸۴ | ۳-۶- استماع موسیقیهای حرام (غنا) ..... |
| ۸۶ | ۷- نگاه به نامحرم .....                |

|     |                                      |
|-----|--------------------------------------|
| ۸۸  | ۸- عدم رعایت حجاب                    |
| ۹۲  | ۹- ضعف جسمی و روانی                  |
| ۹۲  | الف) علتهای نفسانی                   |
| ۹۳  | ب) علتهای خارجی                      |
| ۹۳  | ج) علتهای جسمانی                     |
| ۹۶  | ۱۰- پرخوری                           |
| ۹۸  | ب) عوامل خانوادگی واجتماعی           |
| ۹۸  | ۱- عدم دقت در انتخاب همسر            |
| ۱۰۱ | - روانناسالم همسران در مسائل زناشویی |
| ۱۰۲ | د) عدم رعایت عفت و پاکدامنی          |
| ۱۰۳ | ب) عدم آمادگی برای همسر              |
| ۱۰۴ | ج) ترویج بی‌بندوباری همسر            |
| ۱۰۶ | ۳- عدم اهتمام والدین تربیت فرزند     |
| ۱۰۸ | ۴- معاشرت‌های آلوده خانوادگی         |
| ۱۱۲ | ۵- محرومیت اجتماعی                   |
| ۱۱۳ | ۶- معاشرت با دوستان آلوده            |
| ۱۱۶ | ۷- حضور در مجالس لهو و لعب           |
| ۱۱۹ | ۸- حاکمیت سیاسی فاسد                 |
| ۱۲۲ | ج) عوامل اقتصادی                     |
| ۱۲۲ | ۱- فقر توأم با ضعف ایمان             |
| ۱۲۳ | ۲- ثروت توأم با غرور                 |

## فصل چهارم: آثار مفاصد اخلاقی از نگاه قرآن کریم

|     |                                |
|-----|--------------------------------|
| ۱۳۰ | ۱- تهدید نهاد خانواده          |
| ۱۳۳ | ۲- آسیب دیدن امنیت جامعه       |
| ۱۳۴ | ۳- ضربه دیدن رشد و توسعه جامعه |

۴- شیوع بیماریهای جسمی- روانی و بروز مرگهای زودرس ..... ۱۳۷

### فصل پنجم: راه کارهای مبارزه با مفاسد اخلاقی از نگاه قرآن کریم

الف ( راه کارهای فردی ..... ۱۴۲

۱- تعقل و خردورزی ..... ۱۴۲

۲- تحصیل آگاهی ..... ۱۴۶

۳- پرستش و نیایش ..... ۱۴۷

۳-۱- نماز ..... ۱۴۸

۳-۲- یاد خدا ..... ۱۵۰

۳-۳- یاد مرگ و قیامت ..... ۱۵۲

۳-۴- نهضت نفس ..... ۱۵۴

۴- ترک نیکان نجس با نیکان ..... ۱۵۶

۵- حفظ حریم روابط نامحرم ..... ۱۵۸

۵-۱- رعایت حجاب اسلامی ..... ۱۵۹

۵-۲- کنترل صدا و گفتار ..... ۱۶۱

۵-۳- پرهیز از تماس های ناهنجار ..... ۱۶۴

۶- ازدواج ..... ۱۶۵

۷- اشتغال ..... ۱۷۰

۸- ورزش ..... ۱۷۳

ب) راه کارهای خانوادگی ..... ۱۷۴

۱- تسهیل در امر ازدواج ..... ۱۷۷

الف) مهریه های سنگین ..... ۱۷۸

ب) جهیزیه های تجملاتی ..... ۱۸۰

ج) جشن های پر خرج و تشریفاتی ..... ۱۸۰

د) مشکل مسکن ..... ۱۸۱

۲- اعتدال در روابط زناشویی ..... ۱۸۳

- ۳- کسب روزی حلال ..... ۱۸۵
- ۴- تربیت صحیح ..... ۱۸۷
- ۴-۱- تقویت روحیه دینی ..... ۱۸۹
- ۴-۲- جلوگیری از تحریک و هیجان میل جنسی ..... ۱۹۰
- ۴-۳- کاهش اضطراب‌های روحی در خانواده ..... ۱۹۳
- ۴-۴- ایجاد برنامه ریزی صحیح برای اوقات فراغت ..... ۱۹۵
- ۴-۵- انتخاب دوستان شایسته ..... ۱۹۶
- ۴-۶- برنامه اجتماعی ..... ۱۹۸
- ۱- انتخاب رهبران متعهد و کارگزاران شایسته ..... ۱۹۹
- ۲- (الف) عدم ایمان ..... ۲۰۰
- ۲- (ب) عدم سرافرازی و افساد ..... ۲۰۰
- ۲- (ج) عدم جرم تعدی ..... ۲۰۰
- ۲- (د) عدم فسق ..... ۲۰۱
- ۲- (ه) اندیشه و تخیل ..... ۲۰۱
- ۲- (و) عدم سبک مغزی ..... ۲۰۲
- ۲- (ز) نگهداری امور اقتصادی و عدم بودن به آن ..... ۲۰۲
- ۲- ارتقای سطح آگاهی و تربیت آحاد جامعه ..... ۲۰۳
- ۳- امر به معروف و نهی از منکر ..... ۲۰۵
- ۳-۱- اجرای حدود و تعزیرات الهی ..... ۲۰۷
- ۳-۲- جلوگیری از برگزاری مجالس لهو و لعب ..... ۲۰۸
- ۴- ایجاد اشتغال ..... ۲۰۹
- ۵- توسعه امکانات ورزشی و تفریحات سالم ..... ۲۱۰